

PREDGOVOR

Na poticaj Društva za unapređenje Zlarina Zavod za istraživanje folklor (tada Institut za narodnu umjetnost) počeo je istraživati folklorne tradicije otoka Zlarina. Prvi dio terenskih istraživanja obavljen je ljeti godine 1975.

To prvo terensko istraživanje pokazalo je da još uvijek postoji obilje folklorne građe u pamćenju Zlarinjana koji žive na Zlarinu, ali i onih koji su razasuti diljem naše zemlje i u svijetu. Pokazalo se i to da folklor živi i u svojoj funkciji u obliku pripovijedaka i pjesama, u starijim i novijim običajima kao i u materijalnoj kulturi. Pokazalo se također da se tradicije otoka Zlarina ne mogu istraživati i promatrati nezavisno od povijesti stanovnika tog otoka jednako kao što se pri istraživanju folklornih tradicija mora uvijek imati na umu suvremeni kulturni, društveni i ekonomski razvoj.

Zbog svih tih razloga studijski se rad nastavio i to tako da su terenska istraživanja dopunjena arhivskim odnosno folkloristička i etnološka povijesnim.

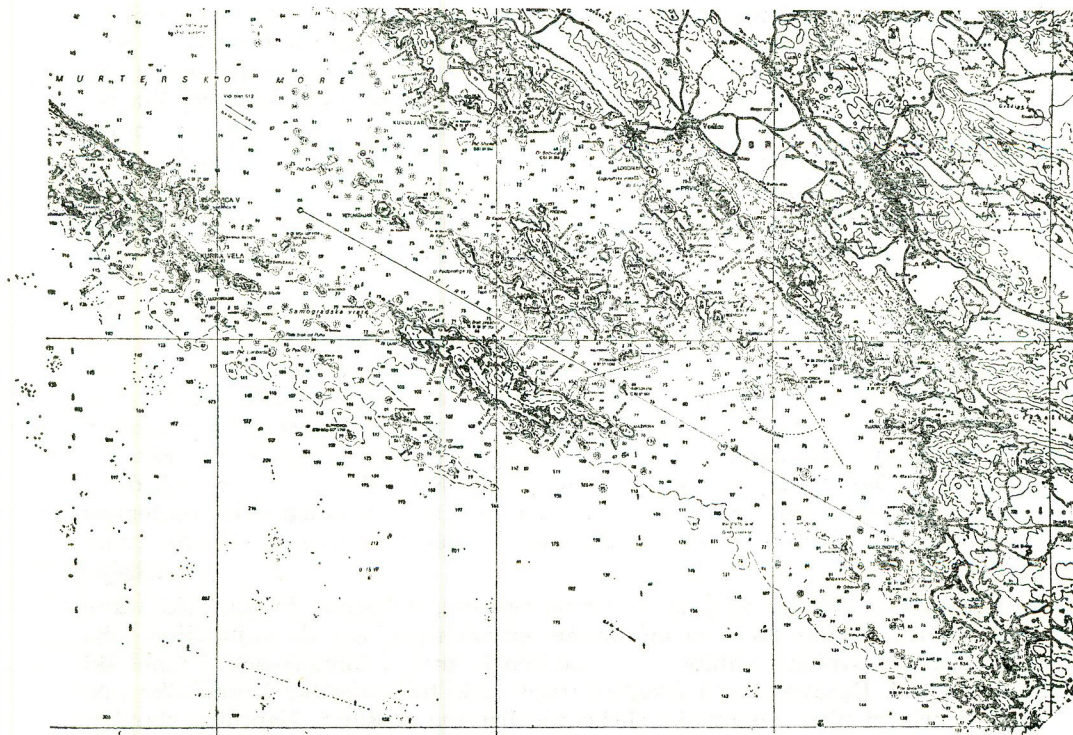
Stoga su se građa i studijski tekstovi o povijesti i tradicijama otoka Zlarina znatno povećali. Stručnjacima i zainteresiranim čitateljima, a posebice Zlarinjanima koji još uvijek žive na otoku, kao i onima koji su mu jednako privrženi živeći u raznim gradovima naše zemlje i svijeta, dajemo sada prvu opsežnu studiju o povijesti toga specifičnoga otoka, čiji je puk sve do pobjede naše revolucije stoljećima patio pod jarmom crkvene i svjetovne gospode. Taj isti svijet našao je snage da se emancipira u NOB-u i da sada, iako otok dijeli sudbinu većine manjih otoka u svijetu i bilježi znatnu emigraciju, postepeno pronalazi mogućnosti i snage da ekonomski i kulturno unaprijedi svoj rodni Zlarin.

Imajući u vidu te složene povijesne procese, u kojima je zlarinski težak često bio izrabljivan, živio na minimumu egzistencije i sve do najnovijeg doba nije upravljao svojom sudbinom — obavljen je znatan folkloristički i etnološki studijski rad. Upravo zbog takvog pristupa naše folklorističke i etnološke rasprave i prikazi nisu romantičke sličice idealizirane prošlosti. Naprotiv, skupljena građa i rasprave o njoj svjedoče o mukotrpnjoj ljudskoj svakodnevicu, ali i o stvaralaštvu odnosno tradicijama koje su se osebužno taložile na ovom malom otoku.

Najveći dio građe i rasprava sabran je i napisan u tijesnoj suradnji s mnogobrojnim Zlarinjanima. Ovdje je prilika i mjesto da iskreno zahvalimo svim mještanima koji su izašli u susret našim istraživačima, bilo da su im kazivali o svojim tradicijama, dopuštali uvid u predmete materijalne kulture, stavljali na raspolaganje vlastite zapise, fotografije i dokumente ili na bilo koji drugi način olakšali posao. Posebnu zahvalnost dugujemo Dušanu Deanu, Zlarinjaninu iz Zagreba, koji je bio začetnik ovog posla i za vrijeme njegova trajanja pružao raznovrsnu pomoć. Zahvaljujemo Društvu za unapređenje Zlarina, suorganizatoru ove akcije.

Zbog obilja građe i rasprava objavljujemo ediciju Povijest i tradicije otoka Zlarina u dvije knjige godišnjaka »Narodna umjetnost«. Nastojat ćemo također da pripravimo stanovit broj primjeraka u kojima će sve studije i građa o povijesti i folkloru otoka Zlarina biti sadržane u istoj knjizi.

Uredništvo

Otok Zlarin u šibenskom arhipelagu (suvremeni kartografski prikaz)